קח א מיי' פ"ד מהל' ק"פ הלכה ג:

קט ב מיי' פ"א מהל' פסולי המוקדשין הלכה לא:

קי ג מיי' פ"ו מהלכות איסורי מזבח הל' ו:

קיא ד שם הלכה ח:

קיב [ה מיי' פי"ב מהל' תרומות הלכה יא]:

תורה אור

*כל שפסולו בגופו ישרף מיד, בדם ובבעלים תעובר צורתן ויוצאין לבית השריפה: א"ל האי תנא תנא דבי רבה בר אבוה הוא *דאמר אפילו פיגול טעון עיבור צורה *איתיביה נטמא או שנפסל הבשר או שיצא חוץ לקלעים רבי אליעזר אומר יזרוק רבי יהושע אומר לא יזרוק ומודה רבי יהושע שאם זרק הורצה מאי נפסל לאו בהיסח הדעת אי אמרת בשלמא פסולי טומאה הוי היינו דמשכחת לה דמרצי ציץ אלא אי אמרת פסול הגוף הוי אמאי הורצה (ציץ) מאי נפסל נפסל בטבול יום, אי הכי היינו טמא תרי גווני טמא כי סליק רבין אמרה לשמעתיה קמיה דר' ירמיה *ואמר בבלאי טפשאי משום דיתבי בארעא דחשוכא אמריתון שמעתתא דמחשכן לא שמיע לכו הא דרבי שמעון בן לקיש משמיה דר' אושעיא מי החג שנטמאו: השיקן ואחר כך הקדישן טהורין, הקדישן ואח"כ השיקן טמאים, מכדי זריעה נינהו מה לי השיקן ואחר כך הקדישן מה לי הקדישן ואחר כך השיקן אלמא דאין זריעה להקדש הכא נמי אין זריעה לתרומה, יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא, אמר ליה אביי: הקדישן בכלי קאמר אבל בפה לא עבוד רבנן מעלה או דילמא בפה נמי עבוד רבנן מעלה? אמר ליה זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דאמר ר' אבהו אמר רבי יוחנן ענבים שנטמאו: דרכן ואח"כ הקדישן טהורים, הקדישן ואח"כ דרכן טמאין, והא ענבים דקדושת פה נינהו ואפילו הכי עבוד רבנן מעלה, אמר רב יוסף ענבים קאמרת הכא [ה] בענבים של תרומה עסקינן דקדושת פה דידהו כקדושת כלי דמיא אבל הני דבעי כלי, בפה לא עבוד רבנן מעלה. דרכן ואפילו טובא ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן *ענבים שנטמאו דורכן פחות פחות מכביצה? איבעית אימא הכא נמי פחות פחות מכביצה ואב"א התם דנגעו להו בראשון דהוו להו אינהו שני הכא דנגעו בשני דהוו להו שלישי. [א] אמר רבא אף ~~אנן נמי תנינא~~ ונתן עליו מים חיים אל כלי *שתהא חיותן בכלי ונתן אלמא תלושין נינהו והא מחוברין נינהו

אלא

כל שפסולו בגופו. פסול ודאי ובבשר עצמו ישרף מיד: **בדם**. כגון נשפך הדם: **ובבעלים**. כגון נטמאו בעלים והפסח קיים ואין כאן מי שיאכלנו, ודם אע"פ שפסול גמור הוא אפילו הכי הואיל ואינו כבשר עצמו בעי עיבור צורה: **תנא דבי רבה בר אבוה**. עיקר מילתא לא ידענא היכא וטעמא דמילתיה בכילד צולין: **אפילו פיגול**. שפסול הגוף הוא טעון עיבור צורה והכא לא מצי לשנויי כדמשני לקמיה מאי פסולי חטאת הגוף שנפסלו בטבול יום דהיינו טומאה וצורה למה לי: **רבי אליעזר אומר יזרוק**. את הדם ר' אליעזר לטעמיה דאמר בכילד צולין דם אף על פי שאין בשר: **רבי יהושע אומר לא יזרוק**. ר' יהושע לטעמיה דאמר אם אין בשר אין דם ויצא חוץ לקלעים בבשר קדשי הקדשים קאמר שמחיצה שלהן חומת עזרה כדכתיב בכולהו בחצר אהל מועד יאכלוה ואם יצאת נפסלת כדילפינן בכילד צולין מאל הקודש פנימה: **מאי נפסל לאו בהיסח הדעת**. בתמיה דכיון דתנא נטמא ויצא מאי פסול איכא תו אי נפסל בעבודת דם כגון במחשבת חוץ למקומו וחוץ לזמנו לא קרי נפסל בשר שהרי אף הדם נפסל ובהא לא נימא ר' אליעזר יזרוק: **אי אמרת בשלמא**. פסול חשש טומאה הוא משום הכי מודה רבי יהושע שאם זרק הורצה דאפילו נטמא ודאי, ואע"ג דטומאה פסול הגוף הוי, מרצה ציץ ולכתחלה לא יזרוק דקא סבר ריצוי ציץ בדיעבד הוא, ויוצא אע"ג דלא מהני ליה ציץ הורצה בדיעבד דאע"ג דרבי יהושע בעי תרתי דם ובשר מיהו הואיל והבשר בעין ופסול יוצא פסול מחמת דבר אחר הוא חשבינן ליה כפסול חסרון מחילות בפרק קמא דמנחות בסופו, איכא למימר בדיעבד הורצה: **אלא אי היסח הדעת פסול הגוף הוא**. וציץ נמי לא מרצי עליה, אמאי הורצה: ה"ג **אלא אי אמרת פסול הגוף הוי אמאי הורצה**. ולא גרסינן פסול הגוף מי קא מרצי ציץ דהא פסול יוצא נמי לא מרצי ציץ כדאמרינן בפרק קמא (דף טז:) הא אינו נושא אלא עון טומאה: **נפסל בטבול יום**. וטעמא משום ציץ: **אמרה קמיה דר' ירמיה**. הא דרב ששת לעיל דאסורין מלאכול משום היסח הדעת הוא: **שמעתתא דמחשכן**. כשאין יודעין טעמו של דבר בודין מלבם טעם שאינו: **אתרא דמחשכא**. בבל עמוקה: **לא שמיע לכו כו'**. ומכאן יכולין ללמוד טעמה של משנה דאסורין מלאכול משום מעלה דאף על גב דמהניא זריעה לחולין עבוד רבנן מעלה דלא תהני לתרומה להעלות לה טהרה גמורה להיתר אכילה ומיהו מלטמא טהרו דהא לא עבוד מעלה: **מי החג**. כגון של ניסוך המים דשבת שבתוך החג היו ממלאין אותן מערב שבת וכשנטמאו אין יכולין לילך ולמלאות מן השילוח בשבת וטורח הוא למלאות מבור הגדול בגלגל והלך והשיקם באמת המים שבעזרה ומים שלקח להו השקה דזו היא זריעתן משעברו עליהן מי המקוה ונעשה חיבור ובטלו: **ואח"כ הקדישן**. שעדיין לא קרא עליהן שם או לא קידשו בכלי שרת טהורין: **אין זריעה להקדש**. לטהרו בכך דמעלה עשו בקדשים הכא נמי אין זריעה לתרומה דמעלה עשו: **להא שמעתא**. דרבי אושעיא: **הקדישן בכלי שרת קאמרת**. דכיון דקדושין הן קדושת הגוף עבדינהו להו רבנן מעלה אבל משום קדושת פה דמלאן בכלי חול לשם חג לא עבדי להו מעלה ומהניא להו השקה: **זו לא שמעתי**. במעלה זו דזריעה לא שמעתי אם בפה אם בכלי אבל במעלה אחרת שמעתי דאף בקדושת פה עבדו רבנן ואיכא למילף מינה דהוא הדין לכל מעלות שבקודש: **דרכן ואחר כך הקדישן טהורות**. לנסכים ור' יוחנן לטעמיה דאמר לעיל משקין מיפקד פקידי ולא קבילי טומאה עם האוכל ולקמיה מפרש היכי דריך להו: **הקדישן ואח"כ דרכן טמאות**. קא ס"ד הקדיש יינו לנסכים: **טמאות**. דעבוד רבנן מעלה בקדשים דמיטמא משקה עם האוכל ולא אמרינן בהו משקין מיפקד פקידי והא ענבים קדושת פה הן דאי נמי נתנן לכלי אין כלי מקדשן דאין כלי שרת מקדשין אלא דבר הראוי לו כדילפינן בשחיטת קדשים* גבי מזבח שנאמר "כל הנוגע במזבח יקדש" שומע אני בין ראוי בין שאינו ראוי תלמוד לומר "עולה" וכלי שרת דומיא דמזבח נפקא לן התם: **בענבים של תרומה**. והאי "הקדישן" קדושת תרומה קאמר דבתרומה לא שייכא קדושת כלי לא ביין ולא בענבים: **אבל הני**. מי החג: **דרכן ואפילו טובא**. לעיל קמהדר אמרת דרכן ואחר כך הקדישן טהורות ואפילו טובא בבת אחת בתמיה והא אמרת לעיל פחות פחות מכביצה דאי יותר הא איטמו משקין בכביצה מיניה טיפה ראשונה טומאת האוכל שהרי יש בה כשיעור: **הכי גרסינן אי בעית אימא הכא נמי בפחות מכביצה ואי בעית אימא התם דבעינן פחות מכביצה שנגעו ענבים בראשון**. כגון טמא שרץ או טמא נבילה וכל שכן טמא מת דכיון דהוו ענבים שני טימאו את המשקין בכביצה משילאת טיפה ראשונה ואף על פי שהן חולין דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה, ושני עושה שלישי בתרומה לא גרסינן דהא בחולין עסקינן דאי בתרומה הא אמרן דעבוד מעלה שמטמאה משקה עם האוכל: **הכא דנגעו**. ענבים בשני דהוו להו שלישי, ענבים שנעשו על טהרת תרומה משכחת בהו שלישי הלכך דרכן ואחר כך הקדישן לשקרא להן שם תרומה טהורין ואפילו דרך הרבה יחד שהאוכל שלישי לא עשה למשקה כלום ומתחלה לא נטמאו עם האוכל דקודם קריאת שם לא עבוד מעלה, הקדישן לתרומה ואח"כ דרכן טמאין דמקריאת שם חלה המעלה עליהן ונעשה המשקין כאוכל הכל אחד: **אף אנן נמי תנינא**. דעבוד רבנן מעלה בקדשים ואפילו בקדושת פה: **שתהא חיותן בכלי**. באותו כלי עצמו שהוא מקדש בו מי חטאת באפרן צריך למלאותו מן המעין ולא ימלאם בכלי אחר ויערם לתוך זה, וכתב "ונתן" דמשמע תלושין דמותר למלאותו בכלי אחר ויערם לתוך זה:

אלא

שאם זרק הורצה. אף על גב דאין ציץ מרצה על היוצא רבי יהושע סבר זריקה מועלת ליוצא כרבי עקיבא דריש מעילה (דף ו:) דאמר זריקה מועלת להוציא בשר מידי מעילה וכל שכן להרצאה דהא רבי אליעזר דאמר הכא יזרוק קאמר התם דלהוצאה ממעילה לא מהניא:

ונתן אלמא תלושין והא מחוברין נינהו. פירוש דונתן משמע דחשיב להו תלושין והיינו לענין קבלת טומאה אף על פי שהן מחוברין והשתא מייתי ראיה דאין השקה להקדש מן התורה וכן בתרומה כמו עבוד רבנן מעלה °ופ"ה דחוק:

כוסמין

◆

רבינו חננאל

השרפה וכיון שנפסל הסיח דעתו ממנו הניחא לדידי דאמינא פסול טומאה הוא מש"ה בעי עיבור צורה אלא לדידך דאמרת פסול הגוף הוא למה לי עיבור צורה התנן זה הכלל כל שפסולו בגוף ישרף מיד בדם ובבעלים תעובר צורתו כלומר כל זמן שיתכן שיאכל מניחין אותו שמא יבוא אליהו ויתירנו באכילה עד שיסריח וישנה מצורת בשר שאי אפשר לאכלו כלל ויצא לשרפה קתני מיהא כל שפסולו בגופו ישרף מיד ושני' האי תנא סבר אפילו פסול שאינו מרצה לעולם הוא ודאי פסול הגוף וטעון עיבור צורה דיליף עון עון מנותר: ותוב מותיב עליה מהא [דהני] נטמא הבשר או נפסל או יצא חוץ לקלעי' כו' קתני מיהא אם זרק הורצה וכי פסול הגוף בר הרצאה הוא ומשני' רבי שמעון בן לקיש מאי נפסל דקתני נפסל בטבול יום דלא מסח דעתיה ותרי גוני טומאה קתני: ר' ירמיה פשיט ליה לבעיא דרבה בר מתנה מהא דאמר ריש לקיש מי החג שנטמאו השיקן ואחר כך הקדישן טהורין הקדישן ונטמאו ואחר כך השיקן טמאין פי' כיצד משיקן נותנן בכלי גללים או בכלי אבנים או בכלי אדמה וממלא אותו הכלי מן המים ומטבילן במי מקוה כדי שיהיו מי מקוה צפין עליו ועלתה להם טהרה והיינו השקתן וכבר פירשנוה ביום טוב · פי' הקדיש מים לנסך אותם בחג ונטמאו והשיקן פי' ששקען במי מקוה לטהרן אע"פ שנכנסו תחת המים שנמצאו כאלו זרועים הם במקוה לא עלתה להם טהרה שאין הזריעה מטהרת בהקדש כך שתילי תרומה אע"פ ששקען וזרען בקרקע לא עלתה להם (התרה) [טהרה] ומאי אמורה אסורה לכהנים: א"ל לרב דימי בקדושת כלי קאמרת כגון אלו ימי החג וכיוצא בהן שנקדשו בכלי הקדש עבדו בהן רבנן מעלה שאין זריעה מטהרת בהקדש שנקדש בכלי הקדש אבל אם הקדישה קדושה בפה שאמר זה קדש ועדיין לא בא בכלי קדש הא מיבעיא לי יש לו זו המעלה שהרי כבר נקדש או לא אמר לו זו בהדיא לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן ענבים שנטמאו דרכן ואח"כ הקדישן טהורין הקדישן ואח"כ דרכן טמאין הרי ענבים הללו קדושת פה נינהו שעדיין לא באו בכלי ואפילו הכי עבוד להו מעלה ודחי רב יוסף ואמר הני ענבים דתרומה הן דקדושת הפה (נינהו) [דידהו] קדושה גמורה היא וכיון שאמר הרי אלו תרומה כקדושת כלי דמיא קדושתן אבל קדש דבעי כלי כגון ניסוך המים וכיוצא בו כל שלא באו בכלי לא עשו בהן מעלה [illegible] פחות פחות מכביצה * איבעית אימא התם [illegible] ענבים ראשון [illegible] שני [illegible] שלישי [illegible] תרומה נינהו דנגעי בולד שני דהוו להו ענבים שלישי ואין שלישי עושה רביעי בתרומה: אמר רבא אף אנן נמי תנינא [illegible] ונתן עליו מים חיים אל כלי שתהא חיותן בכלי מדקאמר ונתן

לקמן פב:

ב"ז שם

מנחות ט: לקמן עז: [זבחים קד']

נ"ג

יומא מו: זבחים ס: מנחות כה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ונתן וכו' ופ"ה דחוק. עיין בר"ש פ"ט מ"ג דפרה:

[לעיל לג:]

סוטה טז:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמרא אמר רבא אף אנן נמי תנינא וכו'. נ"ב [illegible] אף אנן נמי תנינא כיון דאיתא בברייתא אלא סתמא דש"ס אמרו [illegible] ע"ב [illegible] וכמ"ש בגליון הש"ס כי בש"ס אינו [illegible] בילקוט רמז תשס"ב:

תשובת ר' ירמיה